

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 16 (2009)

Ιωάννα Αγιάνογλου (1918-2009)

Αρχάγγελος Γ. Γαβριήλ

doi: [10.12681/deltiokms.24](https://doi.org/10.12681/deltiokms.24)

Copyright © 2015, Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Γαβριήλ Α. Γ. (2009). Ιωάννα Αγιάνογλου (1918-2009). *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 16, 435-438. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.24>

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΑΓΙΑΝΟΓΛΟΥ
(1918-2009)

‘Ο θάνατος της Ιωάννας Ἀγιάνογλου, τῆς ἀγαπημένης μας Γιαννούλας, σφραγίζει μὲ διακριτικότητα τὸ τέλος μᾶς ὀλόκληρης ἐποχῆς. Χωρὶς ποτὲ νὰ διεκδικήσει ρόλο πρωταγωνιστικό, κατάφερε νὰ ζήσει μὲ μοναδικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ νὰ συναναστραφεῖ ὡς ἴση πρὸς ἴσους σημαντικούς ἀνθρώπους τῆς πατρίδας μας τὰ τελευταῖα ἑβδομήντα χρόνια.

Γεννήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 1918. Ὁ πατέρας τῆς Μιλτιάδης Ἀγιάνογλου καταγόταν ἀπὸ πλοῦσια οἰκογένεια τῆς Μερσίνας καὶ ἡ μητέρα τῆς Εὐγενία ἦταν γόνος δύο μεγάλων Καππαδοκικῶν οἰκογενειῶν, τῶν Χρησιτίδων ἀπὸ τὸ Νέβσεχρη καὶ τῶν Σάτρη ἀπὸ τὸ Ἄνδρονίκο¹. Ὁ παπποὺς τῆς Γιαννούλας Γιάννης Χρησιτίδης, φαρμακοποιὸς στὴν Πόλη, ἦταν γιὸς τῆς Εὐγενίας, ἀδελφῆς τοῦ ἡγεμόνα τῆς Σάμου Κωστάκη Βαγιάνη. Ἡ πρόγιαγιά τῆς Σεραφία Σάτρη ἦταν ἀνεψιὰ τοῦ Παύλου Καρολίδη², τοῦ βουλευτῆ, ἱστορικοῦ καὶ καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ἦταν τὸ καμάρι τῆς οἰκογενείας του ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρου τοῦ Ἄνδρονικίου.

Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς τῆς χώρισαν ὅταν ἦταν πολὺ μικρὴ, ἐκείνη ζοῦσε μὲ τὸν παπποῦ Γιάννη καὶ τὴ γιαγιά τῆς Φωτεινὴ στὸ Πέραν, στὴ συνοικία τοῦ Σούρπ Ἀγκόπ. Τὰ πρῶτα τῆς γράμματα τὰ ἔμαθε στὸ Κεντρικὸ Παρθεναγωγεῖο, ὅπου ἄρχισε νὰ φοιτᾷ τὸ 1925, ὅταν διευθυντὲς του ἦταν ἀρχικὰ ὁ Δ. Ξανθόπουλος καὶ στὴ συνέχεια οἱ Μ. Ἀναστασιάδης καὶ

---

1. Εἰρήνη Ρενιέρη, «Ἄνδρονίκο : Ἐνα Καππαδοκικὸ χωριὸ κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα», *Μνήμων* 15 (Ἀθήνα 1993), σ. 35.

2. Χριστόφ. Χρησιτίδης, *Χρόνια Κατοχῆς (1941-1944)*, Ἀθήνα 1971, σ. 532.

Θωμάς Νάτσινας³. Τὸν Σεπτέμβρη τοῦ 1931 γράφτηκε στὸ Ζάππειο ἀλλὰ στὶς ἀρχὲς τοῦ 1932 ἡ κατάσταση ἄλλαξε δραματικά γιὰ τὴν οἰκογένειά της.

Τὸ 1931 ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνηση μὲ νόμο ἀπαγόρευσε στοὺς Ρωμαιο-θόδοξους⁴ φαρμακοποιοὺς τὴν ἄσκηση τοῦ ἐπαγγέλματός τους, ἀνακαλῶντας τὶς ἄδειες λειτουργίας τῶν φαρμακείων τους. Ὁ Γιάννης Χρησιτίδης, μὴ μπορώντας πιά νὰ ἐργαστῆ καὶ ἀντιμετωπίζοντας σοβαρὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα, ἀναγκάστηκε τελικὰ νὰ ἐγκαταλείψει τὴν Πόλη καὶ νὰ ἐγκατασταθεῖ τὸ 1932 μὲ τὴν οἰκογένειά του στὴν Ἀθήνα⁵, ὅπου ἤδη βρισκόταν καὶ δικηγοροῦσε ὁ γιὸς του Χριστόφορος. Ὅλοι μαζί νοίκιασαν ἕνα σπίτι στὴν ὁδὸ Καλλιδρομίου καὶ στείλανε τὴ Γιαννούλα στὸ καλὸ ἰδιωτικὸ σχολεῖο τῆς Μίνας Ἀηδονοπούλου, ποὺ λειτουργοῦσε στὴ λεωφόρο Ἀλεξάνδρας.

Τελειώνοντας τὸ Γυμνάσιο, ἀποφάσισε νὰ ἀκολουθήσει τὸ παράδειγμα τοῦ θεῖου της καὶ ἄρχισε νὰ φοιτᾷ στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Δυστυχῶς στὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους ἡ ἀδενοπᾶθεια ποὺ τότε προσέβαλλε πολὺ συχνὰ τὰ νεαρὰ ἄτομα, ἀφοῦ τὴν ταλαιπώρησε γιὰ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα, τὴν ἀνάγκασε νὰ ἐγκαταλείψει ὀριστικά τὶς σπουδὲς τῆς ἀφήνοντάς της μόνον κέρδος τὰ πολλὰ μυθιστορήματα καὶ ποιητικὲς συλλογὲς ποὺ διάβασε στὴ διάρκεια τῆς ἀρρώστιας της.

Εἶχε πιά ἔρθει ἡ ὥρα νὰ μπεῖ στὴ βιοπάλη. Χάρη στὶς τρεῖς ξένες γλῶσσες ποὺ ἤξερε νὰ μιλᾷ καὶ νὰ γράφει πολὺ καλὰ βρῆκε, λίγο πρὶν ξεσπάσει ὁ πόλεμος, δουλειὰ στὴ Σόκον⁶, τὴ μεγάλη πετρελαϊκὴ ἐταιρεία ποὺ ἀργότερα μετονομάστηκε σὲ Mobil Oil. Κάθε μέρα, ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ, ὅπου εἶχε ἐγκατασταθεῖ ἡ οἰκογένειά της σὲ ἕνα πανέμορφο σπιτάκι ποὺ εἶχε χτίσει ὁ θεῖος της δίπλα στὴ θάλασσα, μὲ τὸ λεωφορεῖο ἐρχόταν στὴν Ἀθήνα⁷ στὰ γραφεῖα τῆς ἐταιρίας στὴν ὁδὸ Κοραῆ 4.

3. Σούλα Μπόζη, *Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κωνσταντινούπολης*, Ἀθήνα, Ἑλληνικὰ Γράμματα, 2002, σ. 121. Αἰμ. Ξανθοπούλου, «155 Χρόνια ἀπὸ τὴν ἰδρυση τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου», ἐφ. *Ὁ Πολίτης*, Ἰανουάριος 2006, σ. 4.

4. Στὰ τουρκικά: Ροῦμ-Ὀρτοντόξ.

5. Πληροφορίες ἀπὸ κείμενο αἴτησης τοῦ Γιάννη Χρησιτίδη γιὰ χορήγηση ἀδείας φαρμακείου στὴν Ἀθήνα (Ἀρχεῖο Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ), Χριστόφ. Χρησιτίδης, *ὁ.π.*, σ. 539.

6. Πληροφορίες ἀπὸ ἀλληλογραφία τῆς οἰκογενείας Χρησιτίδη (Ἀρχεῖο Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ).

7. Χριστόφ. Χρησιτίδης, *ὁ.π.*, σ. 65.

*Ήταν πιά μιὰ έντυπωσιακή μελαχρινή κοπέλα, ή όποία όχι μόνο με την όμορφιά της αλλά και με την ευφύια, την ευαισθησία και την καλλιέργεια της προκαλούσε την προσοχή των φίλων του θείου της Χρίστου Χρησιτίδη. Και αυτοί οί φίλοι δέν ήταν τυχαίοι άνθρωποι, αφού μεταξύ τους έκείνη την εποχή περιλαμβάνονταν ό Άγγελος και ή Άννα Σικελιανού, τό ζευγος Μερλιέ, ό Μανώλης Τριανταφυλλίδης, ό Γιάννης Κακριδής, ό Έλισαίος Γιαννίδης, ό Γιώργος Θεοτοκάς, ό Γιώργος Καρτάλης, ή Μαρία Ίορδανίδη, ό Ξενοφώντας Λευκοπαρίδης, ό μετέπειτα στρατηγός Γιώργος Ίορδανίδης και πολλοί άλλοι.

Ένωμεταξύ, ό πόλεμος πού ξέσπασε έφερε καινούργιες φουρτούνες στην οικογένεια της Γιαννούλας. Η κατοχική κυβέρνηση του Τσολάκογλου απαλλοτρίωσε τό σπίτι του Έλληνικού⁸, γιά νά γίνει εκεί τό αεροδρόμιο, γιά την κατασκευή του όποιου βιάζονταν οί Γερμανοί. Όλη ή οικογένεια αναγκάστηκε τόν Όκτώβρη του 1941 νά μετακομίσει στην Καλλιθέα, στην όδό Ευαγγελιστρίας 68. Δύο μήνες μετά, από αυτό τό σπίτι ή Γιαννούλα θά βγει έρωτευμένη νύφη γιά νά παντρευτεί στον κοντινό ναό της Ευαγγελίστριας στού Χαροκόπου τόν Κεφαλλονίτη Σπύρο Πινιατώρο, ένα πολυώραιο και ευγενικό παλικάρι.

Με τόν Σπύρο θά ζήσει όλα τά δύσκολα χρόνια της Κατοχής, του Έμφυλιου και θά προσπαθήσει νά αντιμετώπισει μαζί του τις αντίξοότητες της δεκαετίας του '50. Δυστυχώς και οί πιό δυνατοί έρωτες λυγίζουν κάτω από την πίεση των μεγάλων οικονομικών προβλημάτων. Από κάποιο σημείο και μετά ή Γιαννούλα συνέχισε μόνη τόν άγώνα της ζωής, έχοντας πάντα την ύποστήριξη του θείου της, του σπουδαίου δημοτικιστή και ακούραστου συγγραφέα Χριστόφορου Χρησιτίδη.

Γύρω στο 1960 ό Χρίστος άρχισε νά έχει σοβαρά προβλήματα με την καρδιά του, όποτε ή ίδια ανέλαβε νά τόν προσέχει, νά τόν περιποιείται και νά τόν βοηθά, κάθε φορά πού αυτός είχε ανάγκη. Χωρίς τή δική της φροντίδα ό Χρησιτίδης δέν θά είχε καταφέρει νά φέρει εις πέρας τό σπουδαίο έργο της τελευταίας είκοσάχρονης περιόδου της ζωής του πού ίσως ήταν γι' αυτόν και ή πιό παραγωγική.

Ό θάνατος της μητέρας της Ευγενίας τό 1980 και του θείου της τό 1982 δέν περιόρισε τή δραστηριότητά της. Άφιέρωσε τή ζωή της στην προβολή του έργου του Χρησιτίδη, στη διαφύλαξη και αξιοποίηση του πολύτιμου άρχείου και της βιβλιοθήκης του με δωρεές στο Κέντρο Μικρασιατικών

8. Χριστόφ. Χρησιτίδης, *δ.π.*, σ. 129.

Σπουδῶν καὶ σὲ διάφορα Μουσεία καὶ Ἰδρύματα, ὅπως τὸ Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Παράλληλα, μὲ γενναιοδωρία καὶ μοναδική διακριτικότητα βοήθησε συνεχῶς φίλους καὶ συγγενεῖς ποὺ εἶχαν ἀνάγκη καὶ ἐνίσχυε τὸ ἔργο συλλόγων καὶ ὀργανώσεων ποὺ προσφέρουν σημαντικὲς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες.

Ὁ θάνατος ἦταν δίκαιος μαζί της, ἀφοῦ τὴν πῆρε στὰ ἐνενήντα της χρόνια μέσα σὲ λίγα λεπτά, μὲ ἀκέραες τίς πνευματικὲς της δυνάμεις ὡς τὴν τελευταία στιγμή καὶ χωρὶς νὰ υποφέρει καθόλου.

Ἄξιο τέλος γιὰ μιὰ ἄξια καὶ θαυμάσια γυναίκα.

ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ Γ. ΓΑΒΡΙΗΛ